

Secció I. Disposicions generals

AJUNTAMENT D'ARTÀ

10467***Aprovació definitiva de l'Ordenança municipal de Memòria Democràtica de l'Ajuntament d'Artà***

Una vegada finalitzat el termini d'exposició pública per presentar reclamacions contra l'acord adoptat pel Ple de l'Ajuntament a la sessió de 30 de juny de 2025, d'aprovació inicial de l'Ordenança municipal de Memòria Democràtica de l'Ajuntament d'Artà, publicat en el BOIB núm. 97, de 24 de juliol de 2025, sense que s'hagin presentat reclamacions, queda aprovada definitivament l'Ordenança següent, de conformitat amb el que preveu l'article 70.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local:

<< ORDENANÇA MUNICIPAL DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE L'AJUNTAMENT D'ARTÀ

Exposició de motius

La Resolució 60/147, de 16 de desembre de 2005, de l'Assemblea General de les Nacions Unides, en base a la Carta de les Nacions Unides i la Declaració Universal de Drets Humans, entre d'altres, aprovà els principis i directius bàsiques sobre el dret de les víctimes de violacions manifestes de les normes internacionals de drets humans, reconeixent a les víctimes i els seus familiars els drets de veritat, justícia i reparació i obligant als Estats i a les administracions públiques a dur a terme les actuacions que els garanteixin.

L'article 34 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica, titulat "Deure de Memòria" disposa que "Per tal de preservar a la memòria col·lectiva els desastres de la guerra i de tota forma de totalitarisme, les administracions públiques desenvoluparan totes aquelles mesures destinades a evitar que les violacions de drets humans que es van produir durant el cop d'Estat, la Guerra i la Dictadura, es puguin tornar a repetir", a més establir diferents obligacions per a totes les administracions públiques al llarg del text.

La Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears també fa referència al llarg del text de deures que han de complir els municipis, especialment a l'article 33, quan estableix l'obligació de col·laboració i cooperació interadministrativa.

L'Ajuntament d'Artà ha mantingut un compromís per la recuperació de la memòria democràtica des de fa molts d'anys, treballant institucionalment amb iniciatives pròpies o de forma conjunta amb les entitats memorialístiques.

Així, s'han assumit i dut endavant les tasques que la llei confereix als municipis, com actuacions i mesures de reparació i reconeixement o la cooperació amb les institucions supramunicipals i les entitats memorialistes. Com la instal·lació de les Pedres de la memòria en record de Llorenç Muntaner Riera, Joan Escanellas Moll, Bartomeu Ginard Genovard, Vicenç Miquel Piris i Andreu Servera Lago. Així com la consideració de la Creu dels caiguts a l'esplanada de Sant Salvador com element contrari a la Memòria Democràtica, i que finalment es va poder demolir el març de 2024.

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte d'aquesta ordenança és:

- Establir les mesures i actuacions que s'han de dur a terme per part de l'Ajuntament d'Artà dirigides a la reparació i el reconeixement de totes aquelles persones, grups i col·lectius que patiren repressió durant la guerra civil i el franquisme, o altres víctimes de violacions manifestes de les normes internacionals de drets humans, especialment d'aquelles relacionades amb el nostre municipi.
- Vetllar pel coneixement i la difusió de la història del municipi d'Artà durant la II República, la Guerra Civil, la Dictadura franquista i la Transició.
- Garantir que els espais de convivència siguin espais per a la cultura democràtica i la concòrdia, així com reconèixer la tasca de les entitats memorialistes i associacions de víctimes per restituir la memòria de les víctimes i reclamar justícia.
- Rebutjar qualsevol manifestació que suposi un reconeixement del franquisme o una exaltació de la sublevació militar, la Dictadura franquista o el mateix dictador.

2. L'àmbit d'aplicació d'aquesta ordenança és el municipi d'Artà i a totes les actuacions promogudes o participades per l'Ajuntament d'Artà.

Article 2. Principis rectors

1. Artà es declara ciutat compromesa amb la democràcia i contrària a tota forma de dictadura.

2. Són principis rectors d'aquesta ordenança:

- Els principis de veritat, justícia i reparació establerts per les Nacions Unides a la Resolució 60/147, de 16 de desembre de 2005, i els convenis de drets humans aplicables. - Els valors constitucionals de la convivència, el pluralisme, la defensa de la pau i dels drets humans.

Article 3. Víctimes

Es consideren víctimes aquelles persones físiques, jurídiques, entitats, associacions i col·lectius considerades com a tals per la legalitat vigent que resulti en cada moment d'aplicació.

Article 4. Actuacions

L'Ajuntament d'Artà ha de dur a terme les següents actuacions:

- Identificació i retirada de símbols franquistes.
- Suport institucional i cooperació amb les víctimes i familiars de víctimes.
- Proposta, gestió i protecció d'espais de memòria democràtica.
- Promoció d'activitats educatives i elaboració de material didàctic.
- Promoció d'activitats i projectes de divulgació i commemoratius.
- Conservació i recuperació d'arxius públics i documentació de titularitat privada que puguin contenir informació rellevant sobre la guerra civil o la repressió durant la dictadura franquista. Creació d'un índex digitalitzat d'accés obert.
- Promourela declaració i reconeixement personal a les víctimes i sol·licitud de la seva inscripció en el Cens de Víctimes de la Guerra i la Dictadura, previst a la legislació vigent.
- Promoció d'actes públics i actuacions de desgreuge i homenatge a víctimes i familiars.
- Creació d'un espai museístic i/o expositiu de Memòria Democràtica.
- Cooperació amb associacions memorialistes, entitats relacionades amb la investigació, difusió i estudi de la II República, Guerra Civil, Franquisme, amb altres administracions i amb els òrgans supramunicipals de memòria i reconeixement democràtic.

Article 5. Deure de col·laboració

1. L'Ajuntament d'Artà col·laborarà i cooperarà amb altres administracions en l'impuls del coneixement, la commemoració, el reconeixement, el foment i la divulgació de la Memòria Democràtica.

2. L'Ajuntament d'Artà estarà especialment vigilant i traslladarà la corresponent denúncia a l'òrgan competent davant actuacions que constitueixin infraccions d'acord a les normatives supramunicipals vigents, entre d'altres:

- Danys a llocs o elements simbòlics de memòria o homenatge a les víctimes.
- Actuacions d'enaltiment de la sublevació militar o de la dictadura franquista.
- Destrucció de documentació que pugui contenir informació rellevant sobre la guerra civil o la repressió durant la dictadura franquista.

3. En el cas de edificacions, construccions, escuts, insígnies, plaques commemoratives o altres elements que la legalitat vigent qualifiqui com elements contraris a la memòria democràtica, situats a edificis privats o religiosos, però que tenen projecció a un espai o ús públic, l'Ajuntament d'Artà sol·licitarà a les persones o entitats titulars o propietàries la seva retirada de forma voluntària. En cas d'incompliment, interposarà denúncia davant l'administració competent instant la incoació del corresponent expedient de retirada, i, en el seu cas, sancionador.

4. Si aquests elements estan situats en edificis de caràcter públic, les seves institucions o persones jurídiques titulars seran responsables de la retirada o eliminació. En cas de que per iniciativa pròpia no compleixin amb aquesta obligació l'Ajuntament actuarà conforme es disposa a l'anterior apartat.

Article 6. Consell Municipal de Memòria Democràtica.

1. El Consell Municipal de Memòria Democràtica funcionarà en assemblea plenària, en Comissió Permanent i en comissions de treball.

2. La presidència l'exercirà el batle o batlessa d'Artà, que la pot delegar al regidor o regidora de l'àrea de Memòria Democràtica, o persona a qui delegui que n'exercirà la vice-presidència.

3. Seran vocals:

- Un persona representant designada per cada grup polític amb representació a l'Ajuntament d'Artà i nomenada pel Ple municipal.
- Un persona representant designada per cada associació veïnal legalment constituïda i degudament inscrita al Registre Municipal

d'Entitat Ciutadanes de l'Ajuntament d'Artà.

- Un persona representant designada per cada entitat de caire social legalment constituïda i degudament inscrita al Registre Municipal d'Entitat Ciutadanes de l'Ajuntament d'Artà.
- Un persona representant designada per cada entitat memorialista amb seu a Mallorca, legalment constituïda i degudament inscrita al Registre d'Entitat de les Illes Balears.
- El/la Cronista de la ciutat d'Artà.

4. Actuarà com a secretari/ària el tècnic/a municipal de l'àrea de Memòria Democràtica de l'Ajuntament d'Artà que el regidor o regidora designi, amb veu i sense vot.

5. El Consell Municipal de Memòria Democràtica es reunirà ordinàriament una vegada a l'any i extraordinàriament quan la convoqui el president/a o quan ho sol·licitin una tercera part dels seus membres mitjançant un escrit raonat en què es justifiquin els motius i la urgència de la convocatòria.

6. Són funcions del ple del Consell Municipal de Memòria Democràtica:

- Proposar iniciatives a l'Ajuntament d'Artà en matèria de Memòria Democràtica.
- Aprovar la composició de la Comissió Permanent de Memòria Democràtica.
- Proposar al president/a del Consell la constitució de les comissions de treball, la seva composició i les seves funcions.
- Aprovar el Pla de feina anual proposat per la Comissió Permanent.
- Ratificar la memòria anual d'actuacions elaborada per la Comissió Permanent.

Article 7. La Comissió Permanent de Memòria Democràtica

1. La Comissió Permanent estarà presidida pel regidor o regidora de l'àrea de Memòria Democràtica i es completarà amb entre 3 i 7 vocals del Consell Municipal de Memòria Democràtica. Estarà assistida, a efectes tècnics, amb veu però sense vot, pel personal adscrit a l'àrea que el regidor o regidora convoqui a cada reunió.

2. La Comissió Permanent es reunirà de manera ordinària 2 vegades a l'any i extraordinàriament quan la convoqui el president/a o quan ho sol·licitin una tercera part dels seus membres mitjançant un escrit raonat en què es justifiquin els motius i la urgència de la convocatòria.

3. La Comissió Permanent elaborarà anualment un pla de feina amb les mesures i actuacions en matèria de Memòria Democràtica que s'hagin de dur a terme per part de l'Ajuntament d'Artà.

4. La Comissió Permanent elaborarà anualment una memòria d'actuacions que serà ratificada en el Ple del Consell Municipal de Memòria Democràtica i difosa públicament.

Disposició transitòria

Mentre no s'aprovi el Reglament del Consell Municipal de Memòria Democràtica i es constitueixin aquest i la Comissió Permanent de Memòria Democràtica, les funcions que aquests òrgans tenen assignades les assumirà l'àrea d'Arxius i Museu i de l'Ajuntament d'Artà

Disposició final

De conformitat amb el que disposa l'article 103 de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears, la present ordenança, entrarà en vigor quan, una vegada aprovada definitivament, s'hagi publicat íntegrament en el Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i hagi transcorregut el termini fixat en l'article 113 de la referida Llei 20/2006. >>

Artà, a data de signatura electrònica (18 de setembre de 2025)

El batle

Manuel Galán Massanet

